

Mały Patriota

Program edukacji patriotycznej w przedszkolu

*Autor
Ewa Marchlewska*

Świdnik, listopad 2022

Spis treści

I	Wstęp	3
II	Wychowanie patriotyczne w przedszkolu	3
III	Cele ogólne	6
	III.1. Cele szczegółowe programu	6
	III.2. Cele operacyjne z uwzględnieniem podstawy programowej	7
IV	Obszary edukacyjne , w których przebiegał będzie rozwój dziecka	9
V	Treści programowe	11
VI	Oczekiwane umiejętności dzieci	11
VII	Procedury osiągania celów	25
VIII	Umiejętności dzieci podlegające badaniu	26
IX	Sposoby sprawdzania umiejętności dzieci	28
X	Ewaluacja programu	28
XI	Literatura	29
XII	Załączniki	30

I. Wstęp

Istotą programu jest wzbogacenie wiedzy dzieci na temat edukacji patriotycznej, budowanie szacunku i przywiązania do rodziny, poznanie historii i tradycji miasta, regionu, symboli i pieśni narodowych oraz ważnych wydarzeń z historii Polski. Program przeznaczony jest dla dzieci pięcioletnich. Będzie realizowany podczas zajęć w przedszkolu i na terenie miasta Świdnika. Treści zawarte w programie obejmują działania mające na celu kształtowanie postaw patriotycznych dzieci w trzech obszarach:

- 1) „Ja i moja rodzina”
- 2) „Moja mała Ojczyzna”
- 3) „Polska to piękny kraj”

Działania te skorelowane są z rozwojem zainteresowań i twórczych dyspozycji dzieci. W trakcie realizacji programu wykorzystywane będą umiejętności i zainteresowania muzyczne, taneczne, plastyczne, recytatorskie, konstrukcyjne dzieci. Postawy patriotyczne dziecka kształtowane będą w relacji z rodziną, podczas festynów, uroczystości przedszkolnych, spotkań z seniorami, wycieczek, spacerów, rozmów prowadzonych z dziećmi. Dobór środków dydaktycznych ukierunkowany będzie na rozwój aktywności poznawczej, twórczości dziecięcej połączonej z kształtowaniem postaw patriotycznych. Wykorzystywane będą również naturalne sytuacje edukacyjne.

II. Wychowanie patriotyczne w przedszkolu.

*„Co to jest Polska?
Pyta Jaś w przedszkolu.
Polska to mama i tata, mój dom
i zboże na polu.
Polska to radość, która z serca płynie
gdy spotykamy się w naszej rodzinie.
By porozmawiać, żeby się pobawić
Miłe wspomnienia po sobie zostawić.
Polska to ptaki lecące nad polem
i snopy zboża leżące w stodole.
Zielone łąki, błękitne jeziora
To wszystko Polska , Ojczyzna moja”.
E.M.*

„Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka. Wsparcie to realizowane jest przez proces opieki, wychowania i nauczania – uczenia się, co umożliwia dziecku odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji”¹.

Kształtowanie postaw patriotycznych powinno mieć miejsce już w przedszkolu. Dziecko w tym wieku wykazuje się ogromną aktywnością poznawczą, chęcią działania i odkrywania świata, skłonnością do naśladownictwa, łatwością czerpania wiedzy z otoczenia, a także wrażliwością emocjonalną. Każdy przedszkolak posiada wrodzony potencjał, tworzy własny niepowtarzalny świat. To wszystko stwarza korzystne warunki do

---

¹ Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego (Dz.U. 2017 poz. 356z póź.zm)

osiągnięcia pozytywnych efektów zamierzonych działań. Podstawowym celem wychowania przedszkolnego jest dbanie o wszechstronny rozwój dziecka oraz kształtowanie jego osobowości. Rezultaty w tym zakresie osiąga się poprzez stosowanie metod opartych na aktywizacji dziecka, a także przez organizowanie kontaktów wychowanków z bliższym i dalszym środowiskiem. To w wieku przedszkolnym kształtują się podstawy osobowości. Poprzez odpowiednie oddziaływanie wychowawcze przedszkole kształtuje u dzieci określone nawyki, cechy charakteru i zaczątki postaw, jakich wymagał będzie udział w życiu społecznym. U małego dziecka nie kształtuje się dojrzała postawa patriotyczna, ale nasze oddziaływania w tym względzie pozwolą stworzyć podłoże do uczuć przywiązania do własnego miasta, wsi, regionu, jego tradycji itp., czyli do tzw. "małej ojczyzny", którą mały człowiek może zobaczyć, dotknąć, poczuć. Kształtowanie postaw patriotycznych powinno przebiegać u małego dziecka z zachowaniem zasady przechodzenia od tego co bliskie, znane do tego co dalsze, a nawet abstrakcyjne i mniej znane. Pojęcie „Ojczyzna” jest dla niego pojęciem abstrakcyjnym. Z tego też względu praca wychowawcza w przedszkolu polega na budzeniu przywiązania do konkretnych: polskich kwiatów, drzew, zabaw ludowych, tradycji i zwyczajów kultywowanych w rodzinie, miejscowości, w której dziecko mieszka, poprzez symbole narodowe, legendy, opowiadania i wiersze o ojczyźnie. Umożliwienie dziecku kontaktu z dobrami narodowymi, z pięknem ojczystej przyrody będzie miało pozytywny wpływ na jego emocje, które w znaczący sposób przyczynią się do zapamiętywania i kształtowania właściwych postaw. W ten sposób również wyrabiamy zainteresowanie dzieci sprawami Ojczyzny, zaciekawienie światem i życiem ludzi.

Dzieci w wieku przedszkolnym uczą się w sposób okazjonalny, często naśladując świat ludzi dorosłych. Patriotyzm jako miłość do Ojczyzny to przede wszystkim miłość, której przedmiotem jest społeczność jako wspólnota osób. Rodzina jest pierwszym i najważniejszym ogniwem wychowania. Natomiast edukacja przedszkolna jest pomostem pomiędzy wychowaniem w rodzinie a placówką oświatową. Dla takiego malucha ojczyzną jest jego rodzina, dom w którym mieszka, przedszkole, w którym przebywa. Z biegiem lat obraz ten wzbogaca się i poszerza stając się dla dziecka przedmiotem estetycznym wywołującym szczególne emocje i uczucia. W procesie kształtowania u dzieci obrazu Ojczyzny ważną rolę odgrywa przybliżenie symboli narodowych. Stanowią one łącznik między historią narodu, jego teraźniejszością i przyszłością. O dziedzictwie historii jako elemencie pojęcia Ojczyzny pisze J. Prokop, stwierdzając, że są to „duchowe szczątki przechowywane w skarbnicy narodowej, czyli dzieje w pamięci

zbiorowej"². Prawidłowo ukształtowane pojęcie symbolu narodowego powinno budzić w dzieciach szacunek oraz dumę z faktu przynależności do wielkiej rodziny jaką jest Polska. Dlatego już w najmłodszej grupie trzylatków właściwy stosunek dzieci do symboli narodowych powinien być kształtowany. Ważną rolą przedszkola w kształtowaniu postaw patriotycznych jest dostarczanie wiedzy o najbliższym otoczeniu. Na szczególną uwagę zasługują spacer i wycieczki po najbliższej okolicy oraz wyjścia do urzędów, instytucji znajdujących się w miejscowości, w której dziecko mieszka. Dodatkowym źródłem wiedzy dla malucha są wiersze, opowiadania, legendy, baśnie. „Literatura dziecięca pełni ważną funkcję w procesie kształtowania się poczucia przywiązania do ojczyzny. Jest narzędziem, które rodzice, opiekunowie, nauczyciele, wychowawcy i wszystkie osoby, mające wpływ na kształtowanie i rozwój dzieci i młodzieży, mogą wykorzystać”³. Piśmiennictwo dla dzieci jest niezwykle istotnym elementem w kształtowaniu się kompetencji kulturowych młodego człowieka, przygotowującym go do czynnego udziału w środowisku kulturowym. Dziecko poprzez obcowanie z literaturą ma szansę, poznać bajki, pieśni, obyczaje, stroje regionalne, narodowe, a także uwrażliwić się na piękno polskiej przyrody. Treść ich związana z poznawaniem środowiska społecznego winna przemawiać do świadomości, uczuć i wyobraźni dziecka, wzruszać szlachetnością postępowania różnych ludzi i zachęcać do naśladowania. Istotną rolę w kształtowaniu postawy małego patrioty odgrywają wycieczki po pobliskiej okolicy związane z poznawaniem piękna przyrody ojczystej, polskich kwiatów, drzew i krzewów. W ten sposób wyrabiamy u dzieci szacunek do piękna ojczystej przyrody i polskiej kultury. W kontaktach z łąką, polem, lasem wyzwalają się przeżycia i emocje pozwalające poszerzyć wiedzę o otaczającym świecie. Nasza kultura i jej dzieje stanowią doskonały przykład podtrzymania tożsamości narodowej. Twórczość Chopina, Matejki, Malczewskiego, Kownackiej od pokoleń rozbudza uczucia patriotyczne u odbiorców i jednocześnie wprowadza ich w świat wartości. Innym ważnym czynnikiem kształtowania postaw patriotycznych u dzieci w wieku przedszkolnym są spotkania z seniorami. Ich opowieści o dawnej Polsce sprzyjają poznaniu przeszłości naszej Ojczyzny, tradycji i zwyczajów kultywowanych w rodzinie, regionie. Ich udział w uroczystościach patriotycznych stanowi dla dzieci wzór szlachetnej i godnej naśladowania postawy. Dzięki nim przeszłość nie umiera lecz żyje w nas, w umysłach i wspomnieniach dzieci. Podczas uroczystości patriotycznych przedszkole staje się „polskim domem” wypełnionym nutą patriotyzmu. Postawy patriotyczne kształtowane są przez cały okres edukacji przedszkolnej, okazjonalnie i w sposób celowy, zaplanowany, w relacjach

---

² J. Prokop, *Universum polskie: literatura, wyobrażenia zbiorowa, mity polityczne*, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, Kraków 1993, s. 25.

³ Ratyńska Hanna, *Literatura dziecięca w pracy przedszkola*, Warszawa 1991, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, s. 80

z innymi i otaczającym środowiskiem przyrodniczym. Aby w przyszłości dziecko rozumiało słowo: Polak – patriota – Polska – moja Ojczyzna, należy „małymi kroczkami” przybliżać mu obraz kraju, rozbudzać, rozniecać tę isierkę patriotyzmu prostymi sposobami i metodami dostępnymi percepcji dziecka. Postawy, które ukształtujemy w dzieciach w tym wieku towarzyszą im praktycznie przez całe życie. W ciągu edukacji przedszkolnej tworzymy więź uczuciową między przedszkolem i rodziną dziecka. Wspólnie uczestniczymy w wychowaniu młodego człowieka- przyszłego patrioty.

III. Cele ogólne

Głównym założeniem programu jest: kształtowanie postaw patriotycznych u dzieci w wieku przedszkolnym.

1. Wzmacnianie więzi emocjonalnej z rodziną i kształtowanie współuczestnictwa w życiu rodzinnym;
2. Wzbogacenie wiedzy na temat historii swojej miejscowości
3. Budzenie przywiązania do polskiego folkloru, tradycji, zwyczajów polskich
4. Budzenie przywiązania do rodzinnego krajobrazu, rozwijanie zainteresowań pięknem i bogactwem kraju
5. Rozwijanie postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury narodowej;
6. Rozbudzanie uczucia miłości i przywiązania do ziemi ojczystej.

III.1. Cele szczegółowe programu:

1. Budowanie szacunku dla rodziców, dziadków.
2. Poznanie sposobu wykonania drzewa genealogicznego swojej rodziny.
3. Przyswajanie wiedzy o mieście Świdnik.
  - a) poznanie historii związanej z powstaniem miasta Świdnika;
  - b) poznanie herbu Świdnika i jego barw;

4. Poznanie zabytków i miejsc pamięci narodowej, wartości kulturowych naszego regionu.
  5. Poznanie warunków życia mieszkańców wsi w dawnych czasach.
  3. Kształtowanie poczucia przynależności regionalnej i narodowej.
  4. Budzenie przywiązania do rodzinnego krajobrazu i elementów miejscowego folkloru (rzeźba terenu, przyroda, stroje ludowe, piosenki) .
  5. Uwrażliwienie na piękno przyrody naszego regionu.
  6. Przyswojenie wiedzy o ojczyźnie.
    - a) poznanie historii powstania państwa polskiego;
    - b) poznanie polskich barw narodowych, polskiego godła;
    - c) poznanie legendy związanej z powstaniem stolicy naszego kraju;
    - d) poznanie nazw największych rzek, morza, gór;
    - e) poznanie polskiego hymnu narodowego;
  7. Pozytywne ocenianie i naśladowanie uznanych tradycją zachowań podczas uroczystości przedszkolnych i państwowych;
- Rozwijanie zainteresowania pięknem i bogactwem naszego kraju ze zwróceniem uwagi na różnorodność regionów (góry, morze, las)

III.2. Cele operacyjne- dziecko:

1. Dziecko określa swoje miejsce w rodzinie,
2. Potrafi wymienić i nazwać członków swojej rodziny, zna stosunki pokrewieństwa w rodzinie.
3. Potrafi stworzyć uproszczone drzewo genealogiczne swojej rodziny z wykorzystaniem zdjęć.
4. Zna pojęcie szacunek i wie, że osobom starszym (dziadkowi, babci) szacunek się należy,

5. Wie, że należy pomagać osobom starszym i słabszym,
6. Wie jak nazywa się miasto, w którym mieszka, ulica i przedszkole do którego uczęszcza.
7. Zna legendy związane z powstaniem państwa polskiego, Warszawy, Krakowa, Lublina, Świdnika
8. Zna miejsca pamięci narodowej znajdujące się w Świdniku.
9. Zna i potrafi nazwać podstawowe zabytki Lublina.
10. Zna i nazywa podstawowe instytucje użyteczności publicznej znajdujące się w Świdniku.
11. Wie jak żyli ludzie w dawnych czasach.
12. Zna tradycje i zwyczaje ludowe związane z naszym regionem.

- 1. Ma poczucie przynależności do rodziny i wie z ilu osób ona się składa.**
- 2. Wskazuje zawody wykonywane przez rodziców.**
- 2. Posługuje się swoim imieniem i nazwiskiem.**
- 3. Określa kierunki położenie przedmiotów.**
- 4. Przelicza elementy zbiorów.**
- 5. Dzieli wyrazy na sylaby, wyodrębnia głoski w nagłosie(min. w wyrazie Polska, mapa, góry, pole, las).**
- 6. Posługuje się pojęciami dotyczącymi określania następstw czasowych.**
- 7. Określa kierunki, ustala położenie przedmiotów względem swojej osoby.**
- 8. Posługuje się pojęciami dotyczącymi zjawisk przyrodniczych i dostrzega piękno otaczającej go przyrody.**
- 9. Wykonuje własne eksperymenty graficzne posługując się farbą, kredką, ołówkiem, mazakiem...itd.**
- 10. Kreśli litery i cyfry, określa kierunki i miejsce na kartce papieru.**
- 11. Odróżnia elementy świata fikcji od rzeczywistości.**
- 12. Zna swój adres.**

13. Odczuwa i wyjaśnia swoją przynależność do rodziny, kraju, grupy rówieśniczej.
14. Używa zwrotów grzecznościowych.
15. Ocenia swoje zachowanie oraz zachowanie innych osób.
16. Rozpoznaje i nazywa podstawowe wartości typ: patriotyzm, szacunek,
17. Respektuje prawa i obowiązki swoje oraz innych osób.
18. Obdarza uwaga dzieci i dorosłych.
19. Wykazuje sprawność ciała i koordynację wzrokowo-ruchową.
20. Uczestniczy w zabawach ruchowych rytmicznych, muzycznych, tanecznych.
21. Słucha, odtwarza, tworzy muzykę, śpiewa pieśni i piosenki.
22. Zna nazwę własnego kraju, jego stolicy, gór, morza.
23. Rozpoznaje symbole narodowe i herb Świdnika.
24. Chętnie wypowiada się na temat rzeczy i zjawisk z najbliższego otoczenia.
25. Mówi płynnie i wyraźnie posługując się językiem polskim.
26. Uważnie słucha czytanego tekstu literackiego.
27. Opisuje obrazki i odpowiada na pytania.
28. Rozpoznaje litery i odczytuje krótkie teksty.
29. W różnych formach ekspresji wyraża swoje rozumienie świata np. mimika, gest, ruch taniec, plastyka.
30. Recytuje wierszyki.
31. Opowiada o zdarzeniach.
32. Poprawnie układa historyjki obrazkowe,
33. Układa i rozwiązuje zagadki .
34. Śpiewa piosenki, pieśni, hymn narodowy.

35. Porusza się przy muzyce tańcząc tańce ludowe i narodowe , dostrzega zmiany charakteru muzyki (dynamika, tempo).

36. W skupieniu słucha hymnu narodowego.

IV. Obszary edukacyjne , w których przebiegał będzie rozwój dziecka

1. Rozwój emocjonalny dziecka
2. Kształtowanie umiejętności społecznych dzieci:
3. Rozwój mowy dziecka i myślenia:
4. Wychowanie przez sztukę – dziecko widzem i aktorem.
5. Wychowanie przez sztukę- plastyka.
6. Wychowanie przez sztukę- muzyka.
7. Kształtowanie gotowości do czytania.
8. Kształtowanie gotowości do pisanie.
9. Kształtowanie pojęć matematycznych .
10. Aktywność ruchowa dziecka.

V. Treści programowe

W edukacji przedszkolnej przyswajanie zagadnień związanych z kształtowaniem postaw patriotycznych należy rozpocząć od umożliwienia dziecku poznania i przeżywania treści dotyczących własnego regionu i jego dziedzictwa w formach bliskich dziecku, związanych z jego środowiskiem rodzinnym i specyfiką regionu. Dziecko początkowo poznaje przeszłość swojej rodziny, w niej odnajduje to co najpiękniejsze i co należy zachować w pamięci. Poznaje tradycje domu rodzinnego , najbliższego środowiska, przedszkola. Uczy się szacunku do swoich bliskich i tradycji rodzinnych. Stopniowo wprowadzane jest w tematykę związaną z poznaniem historii swojego miasta, regionu, zapoznaje się z zabytkami , kulturą oraz z wybitnymi postaciami swojego regionu. Dopiero kiedy dziecko pozna swoje najbliższe środowisko możemy wprowadzać pojęcia

szersze takie jak ojczyzna. Zasadnym jest więc by treści programowe dotyczyły w pierwszej kolejności tego, co bliskie, znane dziecku, a następnie obejmowały zagadnienia nowe, mniej znane.

Treści programowe programu oscylują wokół trzech obszarów:

1. Ja i moja rodzina.

2. Moja mała Ojczyzna

3. Polska to piękny kraj.

Obszar edukacyjny	I. Ja i moja rodzina- kształtowanie więzi emocjonalnej dziecka z rodziną.	VI. Oczekiwane umiejętności dzieci
1. Członkowie rodziny		
<p>Umiejętności związane z rozwojem mowy i myślenia.</p> <p>Umiejętności artystyczne- aktywność muzyczna</p> <p>Umiejętności artystyczne- aktywność plastyczna</p>	<p>1. „Moja rodzina w fotografii”-oglądanie, omawianie i segregowanie fotografii przyniesionych przez dzieci przedstawiających członków rodziny dziecka.</p> <p>2. „Ja i moja rodzina”- wykonanie prac plastycznych techniką dowolną.</p> <p>3. Inscenizacja piosenki „Moja rodzina”</p> <p>4. „Drzewo genealogiczne rodziny”- wykonanie, we współpracy z rodzicami, uproszczonego drzewa genealogicznego rodziny.</p>	<p>- uważnie patrzy,</p> <p>- opowiada o osobach znajdujących się na fotografii,</p> <p>- wymienia członków swojej rodziny,</p> <p>- wykonuje rysunek rodziny z uwzględnieniem poszczególnych części ciała człowieka,</p> <p>- poprawnie trzyma przybór,</p> <p>- dokonuje oceny pracy własnej,</p> <p>- wie co oznacza wyrażenie „drzewo genealogiczne”</p> <p>- potrafi wykonać drzewo genealogiczne rodziny,</p> <p>- odczuwa swoją przynależność do rodziny,</p>

2. Role pełnione w rodzinie		
<p>Umiejętności związane z rozwojem mowy i myślenia.</p> <p>Rozwój mowy i myślenia.</p> <p>Kształtowanie pojęć matematycznych</p> <p>Rozwój mowy i myślenia- umiejętności społeczne</p> <p>Umiejętności artystyczne- aktywność muzyczna</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie rozmów z rodzicami na temat ich pracy zawodowej oraz obowiązków wypełnianych w domu. Analiza słuchowa wyrazów: m-a-m-a, t-a-t-a, d-o-m. Wyodrębnianie głosek w nagłosie, śródgłosie, wygłosie w wyrazie „rodzina” 2. Zabawy tematyczne w domu- pełnienie ról adekwatnych do ról pełnionych w rodzinie. Porządkowanie zabawek i rekwizytów w kącikach. Przeliczanie za pomocą liczebników głównych i porządkowych 3. „Drewniana miska”- omawianie treści opowiadania, układanie historyjki obrazkowej na bazie inscenizowanego opowiadania nauczyciela. 4. Inscenizacja ruchowa „Piosenki o szacunku dla innych” , nauka tekstu i melodii piosenki. 	<ul style="list-style-type: none"> - uważnie słucha, - wypowiada się w sposób komunikatywny - zna swoje miejsce w rodzinie oraz role pełnione przez poszczególnych członków rodziny, - zna stosunki pokrewieństwa w rodzinie, - zna swoje obowiązki w rodzinie, - dzieli wyrazy na sylaby i głoski, - przelicza elementy zbioru, - posługuje się liczebnikami głównymi i porządkowymi, - układa historyjkę obrazkową, - zna pojęcie szacunek i wie, że osobom starszym (dziadkowi, babci) szacunek się należy, - wie, że należy pomagać osobom starszym i słabszym, - śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce, - ilustruje ruchem muzykę
3. „Kiedy babcia dzieckiem była”- historia rodziny, tradycje i zwyczaje kultywowane w rodzinie.		
<p>Rozwój mowy i myślenia</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Wspomnienia z dzieciństwa”- spotkania z chętnymi babcią i dziadkami w celu wysłuchania opowiadań o ich wcześniejszym życiu, o tym że kiedyś byli małymi dziećmi, o ich zabawach, sposobach spędzania wolnego czasu, pracach ręcznych (robótki na szydełku, haftowanie, wycinanie 	<ul style="list-style-type: none"> - uważnie słucha, zadaje pytania, - opowiada o zdarzeniach, - zna dawne zabawy ruchowe ze śpiewem „Olejanka”, „Stoi różyczka”, „Mam chusteczkę haftowaną”,

Umiejętności artystyczne- aktywność plastyczna	serwetek), oglądanie wytworów prac ręcznych.	- zna pojęcia : „haftowanie, szydełkowanie, roboty na drutach”,
Rozwój mowy i myślenia, kształtowanie pojęć matematycznych	2. „Papierowa serwetka” - wykonanie serwetek wyciętych z papieru według wzoru lub własnego pomysłu.	- wycina papierową serwetkę według wzoru lub własnego pomysłu, rozwija koordynację wzrokowo-ruchową, umiejętność wycinania z zachowaniem kierunku,
Aktywność plastyczna.	3. „ Fotografie dawniej i dziś” - oglądanie fotografii przedstawiających babcię i dziadka w wieku dziecięcym, młodzieńczym, dorosłym. Rozmowy na temat wyglądu dzieci na fotografiach. Napisanie listu do przyszłych pokoleń, umieszczenie go w kapsule czasu.	- uważnie patrzy, czyta obrazy, opowiada o obrazach, tworzy list do swoich przyszłych wnuków wykorzystując do tego celu różne gazety współczesne.
Aktywność muzyczna.	4. „Piosenki mojej babci” - wysłuchanie piosenek, które kiedyś śpiewano dzieciom w wykonaniu babć np. „Z popielnika na Wojtusia”, „Wesoła Ludwika”, „Krasnoludki”. Instrumentalizowanie piosenek, wspólne zabawy z babciami przy wtórze piosenek.	- posiada świadomość tego, że dziadkowie też kiedyś dziećmi byli, zna i stosuje określenia dawno temu, dawniej, dziś, teraz,
Aktywność ruchowa, kształtowanie pojęć matematycznych	5. „Podwórkowe zabawy” - zabawy z babciami z wykorzystaniem dawnych zabaw ruchowych i zabaw przy muzyce połączonych z przeliczaniem wyliczaniem, określaniem kierunku względem swojej osoby.	- śpiewa piosenki, porusza się w rytmie muzyki, -gra na instrumentach perkusyjnych, -prezentuje swoje umiejętności przed dziadkami,
Rozwój mowy i myślenia	6. Tworzenie krótkich opowiadań na temat: „Co by było gdyby babcia dzieckiem była- co wtedy by robiła?”	- uczestniczy w zabawach ruchowych, rytmiczno-ruchowych, muzycznych,
Aktywność plastyczna	7. „Ozdoby świąteczne dawniej i dziś” - warsztaty plastyczne z udziałem dziadków i wnuków. Wspólne wykonanie ozdób choinkowych z wykorzystaniem różnorodnego tworzywa min. kolorowe papierki, słomki, kokardki.	- przelicza kroki w zabawach rytmicznych, - określa kierunek względem swojej osoby: w prawo, w lewo, do przodu, do tyłu, w bok, - tworzy własne opowiadania,
		- tworzy łańcuchy z papieru, słomek, łączy poszczególne elementy w całość,
		- posługuje się szklanką jako jednostka miary, - przelicza składniki np., jajka posługując się

<p>Kształtowanie pojęć matematycznych, rozwój mowy i myślenia.</p> <p>Umiejętności artystyczne</p> <p>aktywność muzyczna i teatralna</p> <p>Umiejętności artystyczne- aktywność plastyczna</p>	<p>8. „Kutia”- warsztaty kulinarne z udziałem dziadków lub rodziców. Przygotowanie potrawy wigilijnej, odmierzanie wielkości, określanie pojemności, przeliczanie składników, odczytywanie prostych napisów z przepisu.</p> <p>9. „Przedszkolne kołędowanie” z udziałem dziadków i rodziców . Wystawienie jasełek przez dzieci, wspólne śpiewanie kolęd, życzenia.</p> <p>10. „Świąteczny koszyczek”- udział rodziców w warsztatach świątecznych organizowanych w przedszkolu przy okazji Świąt Wielkanocnych , przygotowywanie stroików świątecznych.</p>	<p>liczebnikami głównymi i porządkowymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa i porównuje pojemność naczyń; - śpiewa kolędy, - recytuje teksty, odgrywa proste role teatralne, - umie zachować się podczas uroczystości np. przy składaniu życzeń, - zna pojęcia : pisanki, kraszanki, jajka malowane - potrafi ozdobić styropianowe jajka różną techniką np. decoupage
4. „ W podzięcie za miłość”		
<p>Umiejętności artystyczne- aktywność plastyczna</p> <p>Kształtowanie pojęć matematycznych, rozwój mowy i myślenia</p> <p>Umiejętności artystyczne- muzyczne, teatralne</p> <p>Rozwój mowy i myślenia.</p> <p>Aktywność muzyczna</p>	<p>1. „Serduszko miłości ”- wykonanie z masy solnej serc dla babci i dziadka. Ozdabianie ich techniką decoupage.</p> <p>2. „Szarlotka dla babci i dziadka”- ustalanie składników, przeliczanie, odmierzanie za pomocą szklanek, ważenie z wykorzystaniem wagi szalkowej, porównywanie ilości oraz pieczenie szarlotki na Dzień Babci i Dziadka</p> <p>3. „W rytmie Rock n Rolla” - przygotowanie i prezentacja programu słowno-muzycznego na uroczystość z okazji Dnia Babci i Dziadka.</p> <p>4. „W podzięcie za miłość”- rozmowy z dziećmi na temat roli jaką odgrywają rodzice w ich życiu w oparciu o ilustrowane opowiadanie nauczycielki , piosenkę „Kocham Cię, Ti Amo, Je Taime”, „Piosenka dla taty”, „Dziękuję mamie, dziękuję tato” . Dzielenie wyrazów „mama”, „tata”, „dom” na głoski.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - formuje kształt serca z masy solnej, posługuje się techniką decoupage, - przelicza posługując się liczebnikami głównymi , -określa pojemność, wielkość, - posługuje się wagą szalkową, porównuje ciężar, - tańczy Rock n Rolla - śpiewa piosenki, recytuje wierszyki, - wie jaką rolę odgrywają rodzice w życiu każdego dziecka, - odczuwa wdzięczność dla rodziców za ich trud włożony w wychowanie, - śpiewa piosenki, ilustruje ruchem tekst i

<p>Aktywność artystyczna- plastyczna Kształtowanie pojęć matematycznych</p> <p>Aktywność artystyczna – muzyczna, teatralna, Rozwój mowy i myślenia Kształtowanie pojęć matematycznych, Aktywność ruchowa</p> <p>Rozwój mowy i myślenia Aktywność artystyczna- teatr.</p>	<p>https://www.youtube.com/watch?v=j09kDRPi3tE</p> <p>5. „Laurka dla Mamy i Taty”- wykonanie przestrzennych laurów z wykorzystaniem wskazanej przez nauczyciela techniki plastycznej, przeliczanie płatków kwiatków, liści, łodyżek, tworzenie zbiorów, porównywanie ilości., posługiwanie się określeniami mniej, więcej, tyle samo.</p> <p>6. „Życiodajna woda”- prezentacja podczas uroczystości z okazji Dnia Mamy i Taty przygotowanej przez dzieci bajki muzycznej oraz programu słowno-muzycznego .</p> <p>7. „W drodze po żywą wodę” – gra dydaktyczna projektowana przez dzieci na placu przedszkolnym. Liczenie kroków, ustalanie przeszkód i miejsc premiowanych. Przestrzeganie reguł oraz zasad obowiązujących w grze.</p> <p>8. Udział dzieci w spektaklu bajkowym np. „Czerwony Kapturek” przygotowanym przez rodziców i nauczycieli z przedszkola na Dzień Dziecka.</p>	<p>melodię piosenki, - dzieli wyrazy na głoski,</p> <p>- poprawnie trzyma nożyczki, wycina z zachowaniem kierunku, - składa kwiaty i liście z wyciętych elementów, przykleja - przelicza elementy zbiorów, - porównuje ilości, posługuje się określeniami: mniej, więcej, tyle samo, - ruchem ilustruje rytm, nastrój utworu muzycznego, wchodzi w rolę - uczestniczy w przedstawieniach teatralnych pokonując barierę lęku, - wie jak zachować się podczas uroczystości,</p> <p>- liczy kroki, projektuje przebieg gry, - wspólnie ustala zasady oraz reguły gry i ich przestrzega, - matematyzuje rzeczywistość przyjmując, że każdy ruch jest matematyką</p> <p>- uważnie patrzy, - uważnie słucha uczestnicząc w przedstawieniach teatralnych</p>
--	---	---

II. Moja mała Ojczyzna

1. „Zabawa i terapia w Plastusiowie”- historia powstania Przedszkola nr7 im. Marii Kownackiej

<p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Kształtowanie pojęć matematycznych, Rozwój mowy i myślenia.</p> <p>Aktywność artystyczna-muzyczna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Aktywność artystyczna-plastyczna</p> <p>Aktywność artystyczna-plastyczna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Aktywność artystyczna-teatralna</p> <p>Aktywność ruchowa, Rozwój mowy i</p>	<p>1.„Zabawa i terapia w Plastusiowie”-prezentacja multimedialna poznanie historii powstania przedszkola, jego Patronki Marii Kownackiej;</p> <p>2.„Przeszłość przedszkola w zarysie”- oglądanie kronik, folderów, tablic ze zdjęciami przedstawiającymi historię przedszkola, osoby pracujące w placówce kiedyś i dziś, rodziców gdy byli dziećmi;</p> <p>3.„Piosenka o przedszkolu”- poznanie słów i melodii piosenki opowiadającej o przedszkolu, któremu patronuje Kownacka.</p> <p>4.„Plastusiowo”- poznanie przygód bohaterów utworów Marii Kownackiej, rozwiązywanie zagadek o przygodach Plastusia, Plastelinka, Plaskotka.</p> <p>5.„Plastuś”- projektowanie i wykonanie z plasteliny Plastusia- głównego bohatera utworów Marii Kownackiej</p> <p>6.„Tydzień z Kownacką”- udział dzieci w:</p> <p>a) ogólnopolskim konkursie plastycznym „Wiosna w Plastusiowie” z udziałem dzieci z przedszkoli im. Marii Kownackiej;</p> <p>b) konkursie czytelnictwa „Znamy i lubimy bohaterów utworów Marii Kownackiej”</p> <p>c) konkursie recytatorskim „Najpiękniejsze wiersze Marii Kownackiej”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna historię powstania przedszkola - opowiada o zdarzeniach umieszczonych w prezentacji, - wie, że patronką przedszkola jest Maria Kownacka, - zna obecnych pracowników przedszkola, - ma świadomość tego, że rodzice też kiedyś dziećmi byli, - stosuje pojęcia: dawniej, dziś, jutro, wczoraj, - zna słowa i melodie piosenki „ Przedszkole ukochane” - śpiewa hymn Przedszkola nr7, - uważnie słucha, odpowiada na pytania, - wymienia bohaterów Plastusiowa, - rozwiązuje zagadki, - projektuje i wykonuje z plasteliny formy przestrzenne, - wykonuje prace plastyczne techniką dowolną, - zna przygody głównych bohaterów utworów Marii Kownackiej patronki przedszkola - rozwiązuje zagadki, - odpowiada na pytania, - układa obrazki z części, - recytuje wiersze napisane przez Marię Kownacką, - zna i stosuje zasady poruszania się w kolumnie dwójkowej podczas spacerów i wycieczek,
---	--	---

myślenia, Aktywność artystyczna- muzyczna, teatralna	7. „ Wiosenne spotkania z patronką ” - „ W poszukiwaniu wiosny ”- przejście z Marzanną po osiedlu Brzeziny, szukanie pierwszych oznak wiosny w przyrodzie. - „ Nadchodzi wiosna ”- występ dzieci na powitanie wiosny;	- zna pojęcie Marzanna, pierwsze zwiastuny wiosny, - śpiewa piosenki o wiosnie, - recytuje wierszyki, odgrywa krótkie scenki dramatyczne,
2. „Na skrzydłach historii”- historia powstania miejscowości, w której mieszkam.		
Rozwój mowy i myślenia Aktywność ruchowa, rozwój mowy i myślenia Rozwój mowy i myślenia Kształtowanie pojęć matematycznych Rozwój mowy i myślenia Aktywność artystyczna- plastyczna	1. „ Na skrzydłach historii ”- gromadzenie zdjęć, artykułów i informacji dotyczących powstania Świdnika, wykonanie albumu zawierającego różne informacje dotyczące powstania naszego miasta ; 2. „ Strefa historii ”- wyjście do Miejskiego Ośrodka Kultury celem poznania znajdujących się tam pamiątek o Świdniku; 3. „ Świdwa, suselek i śmigłowiec ”- poznanie legendy o Świdniku, opowiadanie o przygodach bohaterów legendy, układanie historyjki obrazkowej; 4. „ Suselki małe i duże ”- porównywanie wielkości ,różnicowanie pojęć wysoki, niski, wyższy, niższy, mały, duży, mniejszy, większy....przyporządkowywanie cyfry do określonej liczby elementów. 5. „ Symbole Świdnika ”- herb, śmigłowiec, barwy miasta, opowiadanie o barwach Świdnika, o kształcie herbu miasta;	- zna historię powstania miasta Świdnik, - angażuje rodziców do prac związanych zgromadzeniem zdjęć i artykułów o Świdniku, - wspólnie z innymi dziećmi i nauczycielami tworzy album o Świdniku, - wie jak należy zachować się podczas wycieczki, w miejscu publicznym, - uważnie słucha, uważnie patrzy, odpowiada na pytania, - zna legendę o powstaniu Świdnika, - układa historyjkę obrazkową, - opowiada o przygodach bohaterów legendy, - porównuje wielkości, - różnicuje pojęcia wysoki, niski, wyższy, niższy, mały, duży, mniejszy, większy, - zna cyfry i przyporządkowuje je do określonej liczby elementów, - zna symbole Świdnika, - opowiada o barwach miasta, o śmigłowcu jako symbolu naszego miasta - wypełnia plasteliną lub kredką świecową herb Świdnika zachowując odpowiednie kolory,

<p>muzyczna</p> <p>Kształtowanie pojęć matematycznych</p> <p>Aktywność artystyczna</p> <p>plastyczna</p> <p>Aktywność artystyczna-muzyczna</p> <p>Aktywność artystyczna-muzyczna</p> <p>Aktywność artystyczna-muzyczna</p> <p>Aktywność artystyczna-muzyczna i teatralna</p> <p>Aktywność artystyczna teatralna i muzyczna</p> <p>Aktywność artystyczna teatralna, muzyczna</p> <p>Rozwój mowy i</p>	<p>4. „Wielkanocne idą Święta”- inscenizacja piosenki, poznanie tekstu i melodii piosenki.</p> <p>5. „Ciasteczka wielkanocne”- poznanie przepisu na ciastka wielkanocne, liczenie, ważenie, określanie pojemności naczyń oraz ilości składników , zagniatanie ciasta, wycinanie ciasteczek za pomocą foremek, ozdabianie lukrem.</p> <p>6. „Na ludową nutę”- nawiązanie współpracy z Zespołem Tańca Ludowego Leszczyniacy. Poznanie układów tanecznych polki lubelskiej, poznanie różnych strojów ludowych;</p> <p>7. „Świdnickie kołędowanie”- udział dzieci w Świdnickim Kołędowaniu organizowanym przez Centrum Usług Społecznych;</p> <p>8. „Hej kołęda, kołęda”-udział dzieci w Klubie Seniora na wspólnym kołędowaniu.</p> <p>9. „Przedszkolne kołędowanie”- występ dzieci z jasełkami i kołędami przed rodzicami i zaproszonymi gośćmi.</p> <p>10.„Jasełka w kościele”- występ dzieci z jasełkami w trakcie Mszy Świętej dziecięcej w pobliskim kościele;</p> <p>11.„ Gaiczek zielony pięknie przystrojony”- występ dzieci z okazji Świąt Wielkanocnych, recytacja tekstów, prezentacja tańców ludowych przez zespół „Psocki”, wyjścia z przedstawieniem do Urzędu Miasta, występ przed Radą Miasta</p>	<p>- śpiewa piosenki,</p> <p>- ruchem ilustruje tekst i melodię piosenki,</p> <p>- przelicza, rozpoznaje cyfry,</p> <p>- waży, określa pojemność naczyń,</p> <p>- posługuje się określeniami mniej, więcej, tyle samo, kreśli różne wzory na ciastkach za pomocą lukrowego pisaka,</p> <p>- zna układ taneczny polki lubelskiej,</p> <p>- odróżnia strój ludowy lubelski od góralskiego,</p> <p>- porusza się w rytmie muzyki,</p> <p>- zna słowa i melodię najbardziej popularnych kołęd i pastorałek,</p> <p>- wie jak się zachować podczas spotkań z osobami starszymi,</p> <p>- czerpie radość ze wspólnego kołędowania i prezentowania znanych pastorałek,</p> <p>- śpiewa kołędy, recytuje teksty jasełek,</p> <p>- wie jak się zachować podczas uroczystości, uczestniczy w składaniu życzeń,</p> <p>- pokonuje barierę lęku przed wystąpieniami publicznymi,</p> <p>- śpiewa kołędy, recytuje tekst jasełek, odgrywa role,</p> <p>- tańczy polkę lubelską, walczyka lubelskiego,</p> <p>- recytuje teksty, śpiewa piosenki ludowe,</p> <p>- prezentuje swoje umiejętności przed szerszą publicznością</p>
--	--	---

<p>myślenia, aktywność artystyczna- plastyczna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia, Aktywność ruchowa</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Kształtowanie pojęć matematycznych</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Aktywność artystyczna- plastyka</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p>	<p>12. „Świąteczna serwetka”- spotkanie z seniorami z Klubu Seniora, poznanie sztuki zdobienia serwetek, szydełkowania. Wspólne wykonanie wycinankowych serwetek z elementami ludowymi.</p> <p>13. „Życie dawniej i dziś”- wycieczka do Muzeum Wsi Lubelskiej, oglądanie wiejskiej chaty, poznawanie obejścia gospodarstwa wiejskiego i żyjących w nim zwierząt.</p> <p>14. „Ciocia Zosia opowiada, ciekawe gawędy gada”- poznanie życia w wiejskiej chacie sprzed 100 lat. Rozmowy z dziećmi na temat życia ludzi na wsi w dawnych czasach .https://www.youtube.com/watch?v=Gh6EMIHGNr0</p> <p>15. „Kącik regionalny”- gromadzenie eksponatów sztuki ludowej (ceramika, rzeźba, tkactwo itd), urządzenie kącika regionalnego w przedszkolu, klasyfikowanie zbiorów przedmiotów zgodnie z ich przeznaczeniem</p> <p>16. „Historie bajką malowane”- czytanie przez członkinie Klubu Seniora ludowych bajek i opowiadań w kąciku regionalnym. Poznanie pojęć: kołowrotek, wrzeciono, tara..... na podstawie czytanych bajek i eksponatów zgromadzonych w kąciku. Rozwiązywanie zagadek związanych z przeczytaną bajką</p> <p>17. „Historie bajką malowane”- wykonanie ilustracji do ludowych bajek i opowiadań czytanych w kąciku regionalnym.</p>	<p>- prowadzi rozmowy z zaproszonymi gośćmi, - uważnie słucha, uważnie patrzy, - samodzielnie lub we współpracy wycina serwetkę z papieru, - poznaje warunki życia ludzi w dawnych czasach na podstawie eksponatów zgromadzonych w skansenie, - zna zwierzęta żyjące w gospodarstwie wiejskim, - wie jak zachować się na wycieczce, - wie jak żyli ludzie w dawnych czasach na podstawie opowiadania cioci Zosi</p> <p>- klasyfikuje zbiory przedmiotów zgodnie z ich przeznaczeniem,</p> <p>- uważnie słucha, - zna pojęcia wrzeciono, kołowrotek, tara - odpowiada na pytania, - rozwiązuje zagadki</p> <p>- poprawnie trzyma przybór do rysowania, kreślenia, - w sposób poprawny rozplanowuje układ elementów na ilustracji, - wie czym zajmował się garncarz, pszczelarz,</p>
--	--	--

<p>Aktywność artystyczna- plastyka Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Aktywność ruchowa</p> <p>Rozwój mowy i myślenia, poznawanie przyrody</p>	<p>18. „Dawne zawody naszego regionu”- garncarz, pszczelarz, kowal. Zorganizowanie zajęć z garncarzem- wykonanie miseczek z gliny;</p> <p>19. „Życie pszczelej rodziny”- poznanie życia pszczół na podstawie opowiadań i prezentacji poczynionych przez pszczelarza. Zapoznanie z rodziną pszczelą, poznanie stroju pszczelarza i znaczenia jego pracy.</p> <p>20. „U kowala w kuźni”- wycieczka do Wojciechowa, poznanie zawodu kowala.</p> <p>21. „Najpiękniejsze kącki przyrodnicze”- założenie hodowli nowalijek w kąciu przyrodniczym, poznanie pojęcia ogrodnik, dbanie o rozwój roślin, zorganizowanie międzygrupowego konkursu na najciekawszy kącik przyrodniczy.</p>	<p>kowal</p> <ul style="list-style-type: none"> - potrafi wykonać miseczkę z gliny, - wie jak ważne jest znaczenie pszczół w przyrodzie, - zna pojęcia: kit pszczeli, воск, miód pszczeli, pyłek pszczeli, ul, - wie czym zajmował się kowal i do czego służyła jego praca, - potrafi w sposób bezpieczny zachować się na wycieczce, - zna pojęcie ogrodnik, - wie jakie warunki są potrzebne do wzrostu i rozwoju rośliny, - wykonuje stałe prace w kąciu przyrodniczym dbając o rośliny,
<p>4. Najważniejsze urzędy, instytucje i miejsca pamięci narodowej w mieście.</p>		
<p>Aktywność ruchowa</p> <p>Rozwój mowy i myślenia, rozwój społeczny</p> <p>Rozwój mowy i myślenia, rozwój społeczny, aktywność artystyczna- teatralna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia, kształtowanie</p>	<p>1. „Z wizytą u Burmistrza”- poznanie urzędu, poznanie gabinetu Burmistrza, zwiedzanie sali obrad Rady Miasta, zgłoszenie Burmistrzowi potrzeb i oczekiwań dzieci.</p> <p>2. „Rada młodych”- zabawy dramatyczne połączone z wyborem Rady Miasta, władzami miasta, ze zgłaszaniem wniosków związanych z oczekiwaniami młodych mieszkańców miasta;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wie jak zachować się w miejscu publicznym, - wie, że władzę w mieście sprawuje Burmistrz Miasta, wie co to jest Urząd Miasta - zadaje pytania, udziela odpowiedzi - wie czym zajmuje się Rada Miasta i gdzie znajduje się sala obrad Rady Miasta, - zna pojęcia radny, przewodniczący rady , - wchodzi w rolę radnego, burmistrza, przewodniczącego rady, - zgłasza wnioski dotyczące życia w mieście, - poprawnie trzyma przybór piszący/rysujący list, - wie jak wysłać list na pocztę,

<p>gotowości do pisania Rozwój mowy i myślenia, aktywność artystyczna – plastyczna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia, rozwój społeczny Aktywność artystyczna - muzyczna Aktywność artystyczna – muzyczna, rozwój społeczny, emocjonalny</p> <p>Aktywność artystyczna – plastyczna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia, kształtowanie gotowości do czytania Aktywność artystyczna – plastyczna</p>	<p>3. „Z wizytą na pocztę”- poznanie urzędu pocztowego, zakresu zadań, napisanie i wysłanie listu z pozdrowieniami do przedszkola;</p> <p>4. „W bibliotece”- udział dzieci w zajęciach bibliotecznych, poznanie biblioteki, różnych rodzajów książek , słuchanie książek czytanych , wykonanie pracy plastycznej na temat wysłuchanego opowiadania, bajki lub baśni;</p> <p>5. „Przedszkolne spotkania patriotyczne”- udział dzieci z rodzicami w uroczystościach patriotycznych odbywających na Placu Konstytucji 3 Maja, poznanie miejsc pamięci narodowej, składanie wiązanek, wspólne śpiewanie pieśni narodowych;</p> <p>6. „Polonez na 3 Maja”-udział zespołu tańca ludowego z władzami miasta i przedstawicielami różnych grup społecznych we wspólnym polonezie odtąńczonym z okazji obchodów Konstytucji 3-Maja;</p> <p>7. „Moje miasto Świdnik”- wykonanie pracy plastycznej o Świdniku techniką dowolną;</p> <p>8. „Mapa Świdnika”- poznanie mapy Świdnika z najważniejszymi urzędami i instytucjami , usytuowaniem przedszkola. Praca w grupach próba stworzenia własnej, uproszczonej mapy Świdnika.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia adresat, nadawca, Urząd Poczty, - wie czym jest biblioteka, - poznaje rodzaje książek znajdujących się w bibliotece, - wykonuje ilustracje do bajki, - zna pojęcia „Święto Niepodległości”, „Święto Konstytucji 3 Maja” - uczestniczy w uroczystościach patriotycznych, - zna miejsca pamięci narodowej w Świdniku, - śpiewa pieśni narodowe, <ul style="list-style-type: none"> - zna krok i poszczególne układy tańca narodowego – poloneza, - tańczy w dużej grupie, w miejscu publicznym pokonując barierę lęku przed wystąpieniami publicznymi, - wykonuje prace plastyczne na bazie zdobytych doświadczeń i wiedzy o Świdniku <ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie mapa i potrafi rozpoznać różne miejsca na mapie, - czyta proste nazwy ulic, - wspólnie z innymi dziećmi konstruuje uproszczoną mapę Świdnika
<p style="text-align: center;">III. Piękna nasza Polska cała</p>		
<p>Rozwój mowy i myślenia,</p>	<p>1. „Symbole narodowe”-poznanie godła, barw narodowych w oparciu o wiersz „Barwy ojczyste” i piosenkę „Mały patriota” https://www.youtube.com/watch?v=O8lbwWF7yXo</p>	<ul style="list-style-type: none"> -zna symbole narodowe: flaga, godło, barwy ojczyste, - zna pojęcie „ojczyzna”, „patriota”, - śpiewa i ruchem ilustruje melodię i słowa

<p>Aktywność artystyczna- muzyczna</p> <p>Kształtowanie pojęć matematycznych</p> <p>Aktywność artystyczna- plastyczna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Aktywność artystyczna- plastyczna</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Kształtowanie pojęć matematycznych</p>	<p>2. „Jestem Polakiem”-piosenka dla dzieci https://www.youtube.com/watch?v=plug6OIrxRM</p> <p>3. „Flagi duże i male”- mierzenie za pomocą różnych miar np. miarki tasiemkowej, listwowej, centymetrowej flag różnej wielkości. Porównywanie długości, rozpoznawanie i nazywanie cyfr w zakresie 10.</p> <p>4. Praca plastyczna- wykonanie flagi z papieru, kotylionu z krepiny.</p> <p>5. „Życie ludzi w dawnych czasach”- domy, wyżywienie, ubiór, narzędzia pracy ludzi w dawnej Polsce https://www.youtube.com/watch?v=ePK2nrFw6hI</p> <p>6. „Multimedialna wędrówka po Polsce” z wykorzystaniem tablicy multimedialnej- poznanie polskich gór, morza, pojezierzy, Syrenki Warszawskiej , Smoczej Jamy;</p> <p>7. „Mapa Polski”- wypełnianie konturu Polski odpowiednimi kolorami oznaczającymi góry, jeziora, niziny, wyżyny, morze.</p> <p>8. „Legendy polskie”- legenda o powstaniu Warszawy, o Syrence warszawskiej, o smoku wawelskim, czytanie legend polskich przez seniorów z Klubu Seniora.</p> <p>9. „Wycieczka po Polsce”- gra dydaktyczna. Tworzenie własnych gier dydaktycznych na bazie skonstruowanej wcześniej mapy Polski. Oznaczanie miejsc premiowych, przeszkód, odliczanie ilości oczek do przejścia.</p> <p>10.Praca plastyczna przestrzenna- „Smok wawelski”, Syrenka</p>	<p>piosenki ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - mierzy długość posługując się różnymi jednostkami miar, - rozpoznaje i nazywa cyfry w zakresie 10, zna pojęcie centymetr, - wycina i skleja flagę Polski, biało-czerwony kotylion, - zna pojęcie „kotylion” - wie jak żyli ludzie w dawnej Polsce, w jakich chatach mieszkali, jakich narzędzi używali, czym się zajmowali, - wie jak nazywa się polskie morze, polskie góry - zna nazwę największej rzeki - wie jak nazywa się stolica i dawna stolica Polski, - używa poprawnego chwytu pisarskiego, - dobiera kolory stosownie do wskazówek pozyskanych z mapy Polski, - zna legendę „O Lechu, Czechu i Rusie”, „Syrenka Warszawska”, „O smoku wawelskim”, „Wars i Sawa”, „Dzika kaczka” - samodzielnie konstruuje grę dydaktyczną, - liczy posługując się liczebnikami głównymi i porządkowymi, - kreśli znaki, pisze proste wyrazy np. dom, las, - czyta mapę- wie jak oznaczone są rzeki, góry, jeziora, wyżyny, równiny, - wycina z papieru po linii prostej, okrągłej,
--	--	---

<p>Aktywność artystyczna – plastyczna Aktywność artystyczna, rozwój społeczny, emocjonalny</p> <p>Aktywność artystyczna muzyczna i teatralna,</p> <p>Aktywność artystyczna muzyczna i teatralna,</p> <p>Aktywność artystyczna muzyczna, rozwój społeczny i emocjonalny</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p> <p>Rozwój mowy i myślenia</p>	<p>11. „Wieczornica patriotyczna” z udziałem dziadków, chóru Arion– zorganizowanie wspólnego śpiewania pieśni patriotycznych, inscenizacja wiersza Bełzy „Kto ty jesteś”</p> <p>12. Gramy dla Niepodległej”-przygotowywanie programu patriotycznego z okazji Dnia Niepodległości. Występy dzieci dla przedszkolaków, dziadków oraz rodziców. Wyjścia z programem do innych instytucji np. Spółdzielczego Domu Kultury, pobliskiej szkoły podstawowej;</p> <p>13. Organizacja Przeglądu Patriotycznego” Polska to piękny kraj” dla dzieci 5-6 letnich z przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych zlokalizowanych w Świdniku;</p> <p>14. „Narodowe śpiewanie Hymnu”- udział dzieci w narodowym śpiewaniu Hymnu Polskiego.</p> <p>15. „Czytanie pod dębami”- czytanie legend polskich na placu przedszkolnym pod dębami przez zaproszonych gości. Wspólne omawianie legend, rozwiązywanie zagadek, opowiadanie o losach bohaterów.</p> <p>16. „ Turniej wiedzy o Polsce”- zorganizowanie turnieju z udziałem dzieci z pozostałych przedszkoli świdnickich;</p>	<p>półokrągłej z zachowaniem kierunku, -wspólnie z innymi dziećmi i osobami dorosłymi śpiewa pieśni patriotyczne, - zna tekst wiersza „Kto ty jesteś” i recytuje go - tańczy tańce regionu lubelskiego min. polkę lubelską , oraz taniec narodowy -polonez, -śpiewa utwory o charakterze patriotycznym np. „Jest takie miejsce”, „Piosenka małego patrioty”” Ułani, ułani” samodzielnie i z chórem - recytuje wiersze patriotyczne, - prezentuje swoje umiejętności przed publicznością w różnym wieku, - występuje na dużej scenie pokonując barierę lęku przed wystąpieniami publicznymi, - śpiewa piosenki i pieśni patriotyczne,</p> <p>- śpiewa 4 zwrotki Mazurka Dąbrowskiego ,</p> <p>- zna legendę „O Lechu, Czechu i Rusie” - zna legendę „O smoku wawelskim”, „O Syrence”, „Dzikiej kaczce”” O Świdniku” - opowiada legendy, - rozwiązuje zagadki,</p> <p>- uczestniczy w turnieju wiedzy o Polsce, - odpowiada na pytania, - poprawnie trzyma przybór, - wykazuje się znajomością legend polskich i wiedza o Polsce,</p>
--	--	---

VII. Procedury osiągania celów

Metody i formy pracy

Formy pracy w odniesieniu do programu dzielimy na: indywidualną pracę z dzieckiem; pracę zespołową; pracę w małych grupach zadaniowych

Metody stosowane przy realizacji programu

1. Metody czynne

- 1) Metody oparte na działaniu: metoda samodzielnych doświadczeń (stwarzanie warunków do samodzielnej zabawy, ułatwianie nawiązywania kontaktów z otoczeniem społecznym, przyrodą i sztuką z własnej inicjatywy)
- 2) Metoda kierowania aktywnością (inspirowanie spontanicznej działalności przez zachętę, sugestię, radę, czy podsuniecie pomysłu)
- 3) Metoda zadań (inspirowanie do odkrywania nowych zjawisk, przyswajania i stosowania określonych umiejętności)
- 4) Metoda ćwiczeń (powtarzanie czynności w celu ich rozwoju, utrwalanie wiadomości lub postaw, a także ćwiczenie mięśni)

2. Metody oglądowe

- 1) Obserwacja i pokaz:
  - przedmioty
  - zjawiska
  - czynności
- 2) Przykład osobisty n-la:
  - jako wzór postępowania
- 3) Udostępnianie sztuki:
  - utwory literackie
  - utwory muzyczne

–dzieła graficzne

–oraz inne dzieła sztuki plastycznej, teatralnej i muzycznej

3) Metody oparte na słowie

rozmowy, opowiadania, zagadki, objaśnienia, instrukcje, uczenie wierszy , piosenek tekstów ⁴

Metody dostosowujemy do wieku, zainteresowań i możliwości dziecka.

Różnorodne metody i formy pracy w realizacji programu:

- 1) wycieczki, wyjścia do placówek związanych z gromadzeniem i prezentacją dziedzictwa kulturowego regionu
- 2) występy dzieci przed publicznością przedszkolną i poza przedszkolną,
- 3) formy działalności plastycznej,
- 4) formy sceniczne (uroczystość przedszkolna),
- 5) media w edukacji patriotycznej,
- 6) konkursy, przeglądy, quizy, bicie rekordu,
- 7) Internet w edukacji patriotycznej

VIII. Podlegające badaniu osiągnięcia dzieci.

Podejmowane działania wychowawcze i pedagogiczne zmierzają do rozwoju umiejętności dzieci przy jednoczesnym promowaniu placówki, miasta, regionu. Absolwent przedszkola wg. podstawy programowej:

---

⁴ Kwiatowska M.Topińska Z. Pedagogika przedszkolna , wydanie III , Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1977 str.33

- „1) wymienia nazwę swojego kraju i jego stolicy,
- 2) rozpoznaje symbole narodowe (godło, flaga, hymn),
- 3) nazywa wybrane symbole związane z regionami Polski ukryte w podaniach, przysłowia, legendach, bajkach, np. o smoku wawelskim, o Syrence Warszawskiej
- 4) wie, że Polska jest jednym z krajów Unii Europejskiej”.

Realizacja niniejszego programu powinna przyczynić się do rozwoju następujących umiejętności, których rozwój można zmierzyć w prosty sposób:

Dziecko umie:

- 1) umie nazwać członków rodziny i stworzyć uproszczone drzewo genealogiczne rodziny;
- 2) umie nazwać zawody wykonywane przez rodziców;
- 3) potrafi wymienić kilka zawodów wykonywanych dawniej i dziś np. pszczelarz, kowal, piekarz;
- 4) potrafi wykonać herb Świdnika z zachowaniem odpowiednich kolorów;
- 5) pokolorować godło Polski z wykorzystaniem odpowiednich barw;
- 6) zaśpiewać 4 zwrotki Hymnu Polski;
- 7) umie wskazać na mapie Warszawę, Wisłę, Morze Bałtyckie, góry, Świdnik;
- 8) wymienia polskie symbole narodowe;
- 9) zna nazwę swojej miejscowości, stolicy polski, miasta leżącego obok Świdnika, najdłuższej rzeki w Polsce, polskich gór i morza;
- 10) potrafi rozpoznać na ilustracji i nazwać najważniejsze zabytki naszego regionu;
- 11) wie kim był Jan Paweł II, Fryderyk Chopin, Maria Kownacka;
- 12) potrafi zatańczyć poloneza, krakowiaka, polkę lubelską;
- 13) zna tytuł i tematykę kilku legend polskich: Wars i Sawa, Legenda o Czechu, Lechu i Rusie, Legenda o Bazyliuszku, Legenda o smoku wawelskim, legenda o Świdniku;

- 14) potrafi dobrać tytuł do wybranej legendy;
- 15) potrafi dokonywać prezentacji swoich umiejętności oraz prac przed społecznością przedszkolną i rodzicami, władzami miasta oraz szerszą publicznością,
- 16) potrafi współtworzyć uroczystości przedszkolne związane min. ze Świętem Niepodległości, Świętami Bożego Narodzenia, Świętami Wielkanocnymi, Powitaniem Wiosny, Tygodniem z Kownacką, Dniem Babci i Dziadka, Dniem Rodziny,
- 17) potrafi czynnie uczestniczyć w wycieczkach w celu poznania historii swojego regionu oraz instytucji funkcjonujących w mieście,
- 18) potrafi właściwie zachowywać się podczas uroczystości państwowych, koncertów, wizyt w muzeum,

Dziecko rozumie:

- 1) swoją rolę w rodzinie i role pełnione przez poszczególnych członków,
- 2) znaczenie tradycji lokalnej w dobie integracji,
- 3) potrzebę odkrywania piękna rodzinnej kultury,
- 4) potrzebę ciągłego doskonalenia się,
- 5) znaczenie odpowiedzialności w pracy grupowej.

Dziecko zna:

- 1) najważniejsze zabytki regionu,
- 2) przedstawicieli regionu,
- 3) zakłady i instytucje funkcjonujące w mieście,
- 4) obrzędy i zwyczaje swojego regionu,
- 5) symbole narodowe (godło, flaga, hymn Polski),

- 6) patrona oraz historię powstania przedszkola i Świdnika,
- 7) piosenki i pieśni patriotyczne oraz wybrane tańce narodowe,
- 8) właściwą hierarchię wartości i postaw społecznych.

IX. Sposoby sprawdzania umiejętności dzieci.

Umiejętności związane z realizacją programu sprawdzane będą podczas systematycznej obserwacji zachowań dziecka w relacjach rówieśniczych, podczas wycieczek, uroczystości- załącznik nr 2. Umiejętności dzieci będą rejestrowane na odpowiednio przygotowanych kartach „Sprawności i działania własne”- załącznik nr1. Ponadto sprawdzane będą w wyniku zorganizowanego międzygrupowego turnieju patriotycznego.

X. Ewaluacja programu

Zakres i tryb ewaluacji

- 1) Ewaluacja ma charakter problemowy. Dotyczy atrakcyjności programu autorskiego i jego wpływu na rozwój postaw patriotycznych i wiedzy dzieci z tego zakresu.
- 2) Ewaluacja programu prowadzona będzie w formie ewaluacji:
  - a) częściowej,
  - b) końcowej

Ewaluacja częściowa prowadzona będzie systematycznie po każdych zajęciach, wycieczkach i występach dzieci, po konkursach plastycznych, w których dzieci będą brały udział, po wystąpieniach teatralnych i tanecznych.

1.2. Przedmiot ewaluacji wewnętrznej oraz terminy jej przeprowadzenia

1. **Dzieci nabywają wiadomości i umiejętności określone w programie, wykorzystują je w zabawie i w praktycznym działaniu.**
2. **Obszar badania-** poziom opanowania wiadomości i umiejętności dzieci określonych programem, wykorzystywanie zdobytej wiedzy w praktycznym działaniu, zadowolenie dzieci i rodziców z programu i jego atrakcyjnej formy.

3. Pytania badawcze:

- 1) Czy i w jakim stopniu realizacja programu przyczyniła się do wzrostu wiedzy dzieci (wiadomości, umiejętności, postawy, nawyki)
- 2) Czy program jest atrakcyjny dla odbiorców?
- 3) Czy program wpływa na rozwój zainteresowań i twórczych dyspozycji dzieci?

4. Źródła informacji, metody badawcze

- a) obserwacja – arkusz obserwacji;
- b) badanie ankietowe- kwestionariusz ankiety dla rodziców, kwestionariusz ankiety dla nauczycieli;
- c) wywiady z dziećmi i rodzicami- kwestionariusz wywiadu z dziećmi;
- d) analiza dokumentacji – analiza dyplomów, podziękowań;
- e) analiza wytworów prac dzieci.

Narzędziem wykorzystywanym do prowadzenia ewaluacji częściowej jest arkusz obserwacji zachowań i umiejętności dzieci uzupełniany na wejściu tzn. na początku realizacji programu, w trakcie jego realizacji oraz na zakończenie, a także systematyczna analiza wytworów prac dzieci. Uzyskane w ten sposób wyniki staną się podstawą do oceny skuteczności działania programu. Do gromadzenia danych w trakcie ewaluacji końcowej posłuży Turniej wiedzy o Polsce i Quiz o Polsce. Wezmą w nich udział wszystkie dzieci 6-letnie. Jeżeli program realizowany będzie w grupach dzieci 5- letnich- również pięcioletnie. Uzyskane wyniki analizowane będą z podziałem na grupy wiekowe. Uzupełnieniem tych informacji mogą być wywiady z dziećmi ujawniające ich zadowolenie z działań podejmowanych w ramach realizacji programu. Otrzymane podczas badania wyniki staną się podstawą do ewentualnej modyfikacji programu i oceny skuteczności jego wpływu na wzrost wiadomości, rozwój umiejętności oraz kształtowanie postaw dzieci. Do zbadania opinii rodziców na temat programu, jego atrakcyjności oraz wpływu na zachowanie i umiejętności dzieci posłuży badanie ankietowe i specjalnie do tego celu skonstruowany kwestionariusz ankiety.

Cennym źródłem informacji będzie opinia nauczycieli pracujących z dziećmi. Do nich też zostanie skierowany kwestionariusz ankiety.

Zgromadzone w ten sposób wyniki będą stanowiły wiarygodne i rzetelnie źródło informacji na temat skuteczności działania programu i jego atrakcyjności dla odbiorców.

Harmonogram działań

Szczegółowy plan działania				
Lp	Rodzaj podjętych działań	Termin	Osoba odpowiedzialna	Uwagi
1.	Ustalenie pytań badawczych (problemów)	Przed realizacją programu		
2.	Opracowanie narzędzi badawczych	J.w.		
3.	Prowadzenie obserwacji pedagogicznej wstępnej- analiza wyników.	Diagnoza wstępna		
4.	Systematyczna analiza wytworów prac dzieci/uczniów	Przez cały okres realizacji programu		
5.	Monitorowanie wzrostu umiejętności dzieci poprzez systematyczne badanie w postaci kart pracy.	J.w.		
5.	Opracowanie wyników obserwacji pedagogicznych (analiza porównawcza obserwacji wstępnej, okresowej i końcowej) ze wskazaniem podjętych działań, uzyskanych efektów, wniosków do dalszej pracy.	Trzy razy podczas realizacji programu i na zakończenie		
6.	Przeprowadzenie badania z wykorzystaniem scenariuszy wywiadów oraz kwestionariuszy ankiet	Na zakończenie realizacji programu		
7.	Zebranie i opracowanie wyników			
8.	Zorganizowanie turniej, Quizu lub konkursu z zakresu realizacji programu. Zebranie i analiza uzyskanych wyników.	Po zakończeniu realizacji programu		
9.	Opracowanie wyników końcowych. Analiza porównawcza obserwacji wstępnej , okresowej i końcowej oraz wyników uzyskanych podczas turnieju, konkursu lub quizu. Opracowanie wyników ankiet i wywiadu z dziećmi.			
10.	Ustalenie wniosków do dalszej pracy z programem. Modyfikacja programu.			

XI. Literatura

1. Bulera M., Żuchelkowska K.: Ukochany Kraj, umiłowany kraj, Wychowanie patriotyczne w przedszkolu, Bydgoszcz : "Tanan", 1996
2. Jakubowski J. Z.: Dokądale i skąd idziemy, Warszawa MON 1977
3. Kwiatowska M. Topińska Z. Pedagogika przedszkolna , wydanie III , Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1977 str.33
4. J. Prokop, Universum polskie: literatura, wyobrażenia zbiorowa, mity polityczne, Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, Kraków 1993, s. 25.
5. Ratyńska Hanna, Literatura dziecięca w pracy przedszkola, Warszawa 1991, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, s. 80
6. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego (Dz.U. 2017 poz. 356z póź.zm)
7. Róg M., Róg D.: Literatura dziecięca jako element kształtowania poczucia tożsamości narodowej i bezpieczeństwa kulturowego w: Rocznik Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy, Sawicka A.: Z problematyki wychowania patriotycznego w przedszkolu, Warszawa 1980.

XII. Załączniki

- 1. Karta sprawności dziecka „Sprawności i dzieła własne”**
- 2. Arkusz obserwacji umiejętności i zachowań dzieci.**
- 3. Scenariusz Turnieju wiedzy o Polsce**
- 4. Quiz wiedzy o Polsce**
- 5. Legenda o Świdniku**
- 6. Propozycja autorów literatury patriotycznej dla dzieci.**

Załącznik nr 1. „Sprawności i dzieła własne” – ich zadaniem jest mobilizowanie dzieci do maksymalnego, zgodnego z ich możliwościami opanowania sprawności w danej dziedzinie. Dziecko może zdobywać sprawności indywidualnie lub zespołowo. Aby zdobyć daną sprawność, musi wykonać cały szereg prób praktycznych i zadań, określonych w regulaminie, w czasie zgodnym z jego tempem pracy. Zdobywanie danej sprawności kończy się prezentacją stworzonego dzieła. W nagrodę dziecko otrzymuje symbol danej sprawności np. złotą gwiazdkę, która zostaje wklejona w odpowiednim okienku w karcie sprawności dziecka. Zdobyte przez dzieci sprawności pomagają zorientować się nauczycielowi w szczególnych uzdolnieniach i zamiłowaniach dziecka oraz trafniej określić sposoby pokierowania jego dalszym rozwojem.

Karta sprawności dziecka

	Znakomicie 	Bardzo dobrze 	Dobrze 	Słabo 	Muszę jeszcze popracować
Pamiętam o wykonaniu pracy domowej					
Przestrzegam zasad obowiązujących w grupie					
Utrzymuję porządek w swoim otoczeniu					
Sprzątam zabawki i przybory do pracy					
Wykonuję laurkę dla mamy i taty					

Umiem stworzyć drzewo genealogiczne rodziny					
Opowiadam legendę o Warszawie i Sławie					
Opowiadam legendę o Rusiu, Czechu i Lechu					
Układam historyjkę o smoku Wawelskim					
Śpiewam 4 zwrotki Hymnu Polski					
Śpiewam piosenkę o ojczyźnie					
Rezytuje wiersz o Polsce					
Czytam napisy: Polska, flaga, Lublin, Karpaty,					
Potrafię wykonać flagę Polski					
Potrafię wykonać kotylion					
Potrafię zatańczyć krakowiaka					
Potrafię zatańczyć poloneza					

Załącznik nr2. Arkusz obserwacji umiejętności i zachowań dziecka.

Lp	Umiejętności uzyskane przez dzieci w trakcie realizacji programu	Dzieci 5-letnie									Dzieci 6 -letnie								
		Wstępna			Okresowa			Końcowa			Wstępna			Okresowa			Końcowa		
		😊	😐	☹	😊	😐	☹	😊	😐	☹	😊	😐	☹	😊	😐	☹	😊	😐	☹
1.	Nazywa członków swojej rodziny																		
2.	Nazywa zawody wykonywane przez rodziców																		
3.	Zna swój adres zamieszkania																		
4.	Wie jak nazywa się przedszkole, do którego uczęszcza																		
5.	Rozpoznaje i nazywa zawód pszczelarza, kowala, garncarza																		
6.	Zna legendę o Świdniku																		
7.	Zna nazwę rośliny, od której pochodzi nazwa miasta Świdnik																		
8.	Wie kto sprawuje władzę w naszym mieście																		
9.	Wymienia podstawowe kolory herbu Świdnika																		
10	Wymienia symbole narodowe																		
11	Potrafi pokolorować godło Polski																		
12	Wie jak nazywa się stolica Polski																		

28	Bierze udział w wystąpieniach teatralnych															
29	Potrafi odpowiednio zachować się podczas uroczystości															
30	Okazuje szacunek osobom starszym															
31	Zna tradycje związane z obchodami Świąt Bożego Narodzenia															
32	Zna tradycje związane z obchodami Świąt Wielkanocnych															
33	Zna tradycje związane z przyjściem wiosny															
34	Zna najważniejsze zabytki naszego regionu															
35	Samodzielnie lub z pomocą tworzy wycinankowe serwetki															
36	Własnoręcznie wykonuje laurki i prezenty dla bliskich.															
	Razem:															

Załącznik nr 3. Scenariusz turnieju wiedzy o Polsce

Dzieci pracują w sześciuosobowych zespołach. Każdy zespół otrzymuje szklaną kulę, do której wrzucane będą koraliki symbolizujące otrzymane punkty. Jeden koralik odpowiada jednemu punktowi.

Prowadzący turniej czyta zadanie i jednocześnie wyjaśnia wymagania dotyczące wykonania zadania. Przydziela również punkty grupom.

Zadanie 1- Znajomość Hymnu Państwowego

Kapitanowie zespołów losują numer zwrotki, którą ma zaśpiewać ich drużyna.

Punktacja – 1pkt. za znajomość tekstu, 2pkt. za przyjęcie właściwej postawy podczas śpiewania hymnu państwowego, 3 pkt. za poprawnie odtworzoną melodię

Refren śpiewają wszyscy uczestnicy konkursu i widownia zebrana na sali.

Zadanie 2- Znajomość herbu Świdnika

Pokoloruj herb Świdnika zwracając uwagę na właściwy dobór kolorów.

Punktacja – 2 pkt za poprawne pokolorowanie herbu Świdnika

Zadanie 3- Godło Polski

Rozpoznaj godło Polski wśród pozostałych. Wskazane przez ciebie godło naszego kraju otocz kolorową pętlą.

1. Gdańsk
2. Lublin
3. Warszawa
4. Godło Polski

Punktacja – 2pkt za poprawne wskazanie godła.

Zadanie 4- Znajomość historii powstania Świdnika

Ułóż historyjkę obrazkową 6-elementową przedstawiającą legendę o powstaniu Świdnika.

Punktacja- 3 pkt. za poprawnie ułożoną historyjkę.

Zadanie 5- Zabytki naszego regionu

Nazwij najważniejsze zabytki naszego regionu. Prowadzący podchodzi do każdej grupy i otrzymuje cichą odpowiedź od uczestników turnieju. (skansen, zamek lubelski, ratusz, plac konstytucji w Świdniku)

Zadanie 6- Mapa Polski

Ułóż mapę Polski wykorzystując puzzle

Punktacja- 3pkt I miejsce, 2pkt II miejsce, 1 pkt III miejsce

Zadanie 7- Zaznacz na mapie

1. Warszawa
2. Wisła
3. Tatry
4. Morze Bałtyckie

Punktacja – za poprawne wskazanie na mapie danego miejsca – 2pkt

Zadanie 8 – Jaka to legenda?

1. (Wars i Sawa) Legenda ta opowiada o pięknej dziewczynie i rybaku. Swoją dom postawili nad Wisłą. Z połączenia ich imion powstała nazwa dzisiejszej stolicy.
2. (Legenda o Bazyliisku) Straszny potwór, mieszkający w piwnicy starej kamienicy. Jego spojrzenie zamieniało ludzi w kamień. Czy mógł zobaczyć swoje odbicie w lustrze?
3. (O Lechu, Czechu i Rusie) Legenda ta opowiada o 3 braciach próbujących znaleźć swoje miejsce na ziemi. Jeden z nich postanowił osiedlić się w miejscu, gdzie spotkał pięknego białego orła, na tle zachodzącego słońca.
4. (Legenda o smoku wawelskim) Legenda opowiada o bardzo głodnym smoku. Po zjedzeniu pewnego barana poczuł ogromne pragnienie.... dlatego postanowił wypić wodę z Wisły.

Punktacja – za poprawne podanie tytułu legendy – 3pkt.

Załącznik nr 4. QUIZ

Kapitanowie grup losują z kuli losującej po jednym pytaniu. Za każdą poprawną odpowiedź przydzielany jest 1 pkt. Pytania losuje się do ich wyczerpania.

1. Jak się nazywa miasto leżące najbliżej Świdnika?
2. Jak się nazywa stolica Polski?
2. Najdłuższa rzeka w Polsce to....
3. Jakie kolory ma flaga Polski?
4. Jak się nazywa polskie morze?
5. Jak nazywają się polskie góry?
6. Jak nazywa się ptak znajdujący się na polskim godle?
7. Dokończ słowa hymnu narodowego Polski „Jeszcze Polska nie zginęła kiedy my.....
8. Hymn Polski to:
  - a) Rota
  - b) Marsz Polonia
  - c) Mazurek Dąbrowskiego
  - d) Pierwsza Brygada
9. Kim jest Maria Kownacka? Podaj przykład jej utworu.
10. Kim był Fryderyk Chopin?

11. Kim był Jan Paweł II? Kto wie jak się nazywał?
12. Od jakich imion pochodzi nazwa naszej stolicy?
13. Smok wawelski występuje w legendzie..... dotyczącej miasta.....
14. W którym mieście w Polsce znajduje się Syrenka?
- a) w Gdańsku
  - b) w Krakowie
  - c) w Warszawie
15. Jak się nazywa najbardziej znany polski piłkarz?
16. Jak się nazywa miejscowość w której znajduje się nasze przedszkole?
17. Który z braci dał początek Polsce?
- a) Rus
  - b) Czech
  - c) Lech
  - d) Popiel
18. Jakie zwierzę znajduje się w herbie Lublina?
- a) kot
  - b) mysz
  - c) kozioł
  - d) koń
19. Czy Polska należy do Unii Europejskiej?
- a) tak,
  - b) nie,
  - c) Unia Europejska nie istnieje

20. W jakim miesiącu obchodzimy Narodowe Święto Niepodległości?

- a) w grudniu,
- b) w listopadzie,
- c) w maju,
- d) w sierpniu

Załącznik nr 5. Legenda o Świdniku

Dawno, dawno temu na terenie obszernych borów, żył samotny leśniczy Susełek. Zajmował się hodowlą zwierząt. W swojej stodole miał kilka gatunków, lecz najbardziej zależało mu na małych zwierzątkach z cętkowaną sierścią, które od swego nazwiska nazwał susłami. Posiadał samca i samicę. Z biegiem czasu rodzina susłów stawała się coraz większa. Bardzo się do nich przywiązał, lecz musiał je wypuścić, gdyż potrzebowały one wolności i źle czuły się w klatce. Susełek chciał, aby miały one jak najlepsze warunki do życia, więc całymi dniami szukał odpowiedniego miejsca. Pewnego wieczoru, gdy zmęczony wracał do domu, zauważył w oddali zieloną łąkę. Okazało się, że jest to wspaniałe miejsce dla susłów. Zdecydował się, że tam właśnie umieści stado. Przez kilka dni przenosił je na miejsce urodzajne w trawę. Liczył, że rodzina zaakceptuje nowe środowisko. Susełek najbardziej lubił wieczorami siedzieć przed swoją malutką chatką i oglądać latające ptaki. Pewnego wieczoru poczuł, że jest naprawdę samotny i że chciałby poznać przyjaciół. Codziennie myślał, czy jest to możliwe i w jaki sposób. Po kilku tygodniach postanowił, że wypuści swoje zwierzęta, spakuje najcenniejsze rzeczy i wyruszy w drogę. Spodziewał się, że będzie to naprawdę długa podróż, więc myślał nad jakimś pojazdem. Stworzył jednośląd, który napędzany był siłą nóg. Miał dwa koła, ramę, kierownicę oraz zębatkę i łańcuch. Zapakował pożywienie jakie miał zgromadzone i wyruszył w drogę. Okazało się, że po dwóch dniach dotarł do pięknego dworu. Mieszkał w nim hrabia Śmigło ze służbą. Gospodarz przywitał Susełka miło, lecz powiedział, że jeśli chce pozostać na jego dworze, musi skonstruować coś wyjątkowego. Susełek bez namysłu zgodził się, gdyż był bardzo samotny i pragnął poznawać ludzi. Później jego obietnica okazała się trudna do spełnienia, gdyż ciężko jest być wynalazcą. Hrabia i Susełek wiele rozmawiali. Dawny leśniczy zwierzał się z tego, jaki był samotny. Opowiadał o rodzinie susłów i jak bardzo mu na niej zależało. Traktował hrabiego jak przyjaciela i człowieka, któremu może wszystko powiedzieć. Zawdzięczał mu też to, że mógł się u niego zatrzymać i to, że nie był już samotny.

Jak co wieczór Susełek oglądał latające ptaki i pomyślał, że chciałby latać tak jak one.

W duszy obiecał sobie, że skonstruuje maszynę, która wzniesie się w powietrze. Najpierw skonstruował silnik. Zajął mu to bardzo wiele czasu. Później Susełek zbudował obudowę. Następnie przygotował stery i kierownicę. Na koniec przyszykował długą i szeroką deskę, którą umieścił na górze maszyny i podłączył ją do silnika. Silnik wprowadził ją w ruch z wielką prędkością i w ten sposób maszyna Susełka uniosła się w powietrze. Dawny leśniczy był z siebie bardzo dumny. Dopracowywał maszynę jeszcze przez kilka dni, aby nie wydarzył się żaden wypadek i aby maszyna z łatwością latała. Okazało się, że materiały, z których wykonał maszynę są słabo złączone i mogłoby dojść do rozpadnięcia. Myślał co może zrobić i wpadł na pomysł, że wykorzysta naturę. Szukał rośliny o nazwie "świdwa", z której mógłby przygotować bardzo lepki wyciąg, którym mógłby umocnić konstrukcję. Znalazł ją w pobliżu swojego dawnego miejsca pobytu. Przyszykował wyciąg i umocnił maszynę. W tym momencie mógł już lecieć. Hrabia Śmigło ucieszył się, że Susełek wykonał jego polecenie i za wszelką cenę chciał ujrzeć skonstruowaną maszynę. Susełek przyszykował dla hrabiego niespodziankę w postaci nazwy skonstruowanego przedmiotu. Nazwał go "śmigłowiec" od nazwiska hrabiego. Gospodarz był zachwycony i chciał zobaczyć, czy śmigłowiec naprawdę wznosi się w powietrze. Po chwili Susełek razem z maszyną był już w powietrzu. Hrabia oglądał to z podziwem. Po pewnym czasie stało się coś strasznego. Silnik zaczął dymić, śmigłowiec się trząsł i maszyna zaczęła spadać ku ziemi. Hrabia szybko pobiegł na miejsce wypadku, aby udzielić pomocy swemu przyjacielowi, lecz było już za późno - Susełek zginął na miejscu. Śmigło nie mógł sobie wybaczyć i obwinił się o śmierć Susełka. Sam wykonał drewnianą trumnę oraz krzyż, wykopał głęboki dół i urządził chrześcijański pogrzeb prosząc Boga o przyjęcie Susełka do nieba.

Hrabia po śmierci przyjaciela czuł się bardzo samotny, mimo że otaczała go służba. Przywiązał się do Susełka i brakowało mu go. Pewnej nocy pomyślał, że na cześć swego przyjaciela zrobi coś wyjątkowego. Znalazł notatki z planami budowy maszyny i postanowił, że wykona na nowo śmigłowiec, ale taki, który się nie rozbije. Po długim okresie udało mu się wykonać maszynę, która latała bez problemów. Skorzystał ze swojego aparatu fotograficznego i wykonał jej zdjęcie. Sporządził podpis i wysłał do znanego wydawnictwa. Po kilku dniach przyjechali do niego inwestorzy, którzy chcieli zbudować fabrykę śmigłowców. Hrabia Śmigło zgodził się, gdyż uważał, że Susełek bardzo by się cieszył. Po kilku latach otworzono oficjalnie fabrykę Śmigłowców i nazwano ją WSK - Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego.

I tak oto hrabia na cześć Susełka przyczynił się do otworzenia fabryki śmigłowców. Odnalazł też susły i dzięki niemu stały się one gatunkiem

wziętym pod ochronę. Wierzył, że przyjaciel ogląda jego czyny z góry i jest zadowolony z jego postępowania. Również na jego cześć nazwał rozwijającą się kolonię "Świdnikiem" od nazwy rośliny "świdwa", z której uzyskał lepki wyciąg do umocnienia konstrukcji śmigłowca. Śmigło wiele rozmawiał z nim przez modlitwę. Dziękował, że Suselek odmienił jego życie, ale i przepraszał za to, że przez jego życzenie, zginął śmiercią tragiczną w katastrofie śmigłowca.

Do dzisiaj czyny hrabiego Śmigła są aktualne. Fabryka śmigłowców istnieje pod tą samą nazwą i maszyny przez nią wyprodukowane mają ogromną rolę na całym świecie. Wiele krajów z całego świata kupuje je np. do pogotowia ratunkowego. Susły nadal są gatunkiem chronionym a ich stado szczyty region Świdnika na całą Polskę. Świdnik stał się teraz miastem przez wielu zwanym "lotniczym" i mieszka w nim ok. 50 tysięcy mieszkańców.

Załącznik nr 6. Przykłady utworów literackich dla dzieci.

Tematykę patriotyzmu, przywiązania do ojczyzny na gruncie poezji dziecięcej podjęli między innymi Stanisław Jachowicz , Maria Konopnicka, Władysław Bełza.

Oto kilka przykładów wierszy (we fragmentach) wspomnianych autorów.

Augustynek – S. Jachowicz

Ojciec, co wcześniej wpajał cnoty w synka,
Zapytał się Augustynka:
Co wolisz, gruszkę z własnego ogrodu,
Czy pomarańczę soczystą?
Ja wolę gruszkę.
– Z jakiego powodu?
Bo tamta obcą, a ta jest ojczystą.
Pochwalił ojciec roztropnego syna,
Że pięknie myśli za młodu,

I rzekł: kto dzieckiem kochać kraj zaczyna,
Będzie pociechą narodu.

W wierszu ukazana jest rozmowa ojca z synem, w której poruszony jest temat przywiązania i szacunku do ojczyzny. Podkreślona została także kwestia młodego wieku, w którym to człowiek zaczyna utożsamiać się ze swoim krajem, narodem.

Kolejnym przykładem patriotyzmu w literaturze dziecięcej jest wiersz M. Konopnickiej

Pieśń o domu – M. Konopnicka (...)

Kochasz ty dom, rodzinny dom,
Co wpośród burz, w zwątpienia dnie,
Gdy w duszę ci uderzy grom,
Wspomnieniem swym ocala cię? (...)

Jednym z najbardziej znanych wierszy patriotycznych z literatury dziecięcej jest „Katechizm polskiego dziecka”, znany bardziej pod zmienionym tytułem „Kto ty jesteś? Polak mały...”. Utwór ukazał się w roku 1900.

Katechizm polskiego dziecka – W. Bełza

Kto ty jesteś? Polak mały.
Jaki znak twój? Orzeł biały.
Gdzie ty mieszkasz? Między swemi.
W jakim kraju? W polskiej ziemi.
Czym ta ziemia? Mą ojczyzną.
Czym zdobyta? Krwią i blizną.